

GEZOCHT: VINDPLAATSEN IN 1996 VAN TWEE KRUISKRUIDEN IN LIMBURG

WAARNEMINGEN GEVRAAGD VAN MOERASANDIJVIE EN BEZEMKRUISKRUID

contactpersoon: W. Jansen, Ravelstraat 10, 6044 SR Roermond

In 1996 doet de KNNV een onderzoek naar de verspreiding van twee soorten kruiskruiden, namelijk Moerasandijvie en Bezemkruiskruid. Dit wordt landelijk gedaan en er is samenwerking gezocht met andere organisaties o.a. CCFV, FLORON en NJN. Ook het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg heeft toegezegd hieraan te willen meewerken. Daarom wordt iedereen verzocht om waarnemingen van deze soorten in 1996 in te sturen, bij voorkeur op een kopie van het waarnemingsformulier. De landelijke verspreiding van beide soorten is op dit moment onvoldoende bekend.

MOERASANDIJVIE

Moerasandijvie (*Senecio congestus*) is een middelhoge tot hoge, nogal plomp gebouwde, bleekgroene, kleverig-wollig behaarde, zoetgeurende een- tot tweejarige voorzomerbloeiër (figuur 1). De plant vormt talrijke dikke bijwortels die veel luchtweefsel bevatten. De onmiskenbare, enigszins vlezige en kroesig ingesneden rozetbladeren doen op het eerste gezicht niet aan de bloeiende plant denken, maar hebben de soort wel haar Nederlandse naam bezorgd (WEEDA et al., 1991).

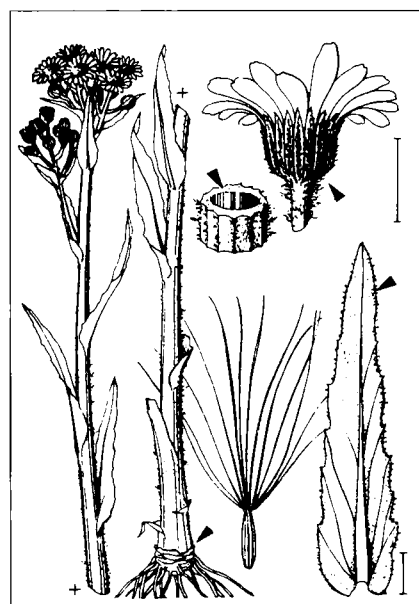
Moerasandijvie komt vooral voor in moerasgebieden, vennen, maar ook langs rivieren en op opgespoten gebieden e.d. Het is een plant (misschien wel de enige) die buiten Nederland zeldzamer is dan hier. Toch is Moerasandijvie hier ook lang niet zo algemeen als uit de huidige verspreidingskaartjes zou blijken. De soort komt vaak buiten natuurgebieden voor, op tijdelijke groeiplaatsen waar hij een paar jaar later alweer verdwenen is. Op veel van de natuurlijke groeiplaatsen staan vaak opvallend weinig exemplaren. Na de drooglegging van de IJsselmeerpolders was er enkele jaren een ware explosie van Moerasandijvie. In de Oostvaardersplassen komt de

soort nog steeds massaal voor, maar in de rest van Nederland haast niet meer. In Limburg is de soort zeer onbestendig, ze werd in het verleden sporadisch gevonden (bron: Archief Plantenstudiegroep). In 1994 werd de soort verspreid gevonden in het zuidelijk Maasdal, geclusterd in het Maasplassengebied (KURSTJENS et al., 1995).

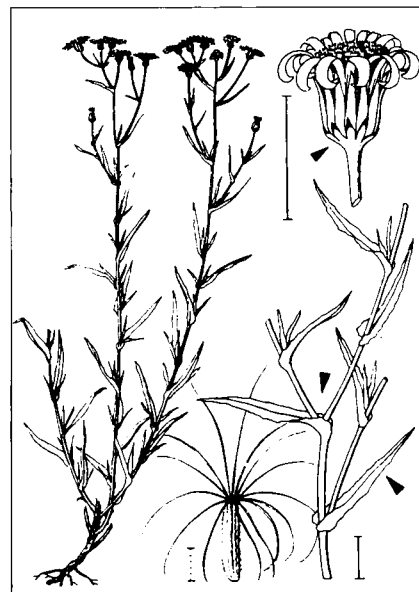
Om te kijken hoe het nu werkelijk met Moerasandijvie is gesteld, roepen we iedereen op om de waarnemingen aan ons door te geven, met een schatting van het aantal exemplaren. Van deze soort zijn alle recente of historische waarnemingen welkom. Het is ook van belang om aan te geven of de vindplaats in een natuurgebied ligt. Misschien is deze wereldwijd nogal zeldzame soort ook in Nederland maar op een paar plaatsen beschermd!

BEZEMKRUISKRUID

Bezemkruiskruid (*Senecio inaequidens*) is een middelhoge tot hoge, bezemvormig vertakte, overblijvende plant (figuur 2) met een overvloedige bloei, die vanaf het begin van de zomer tot diep in de herfst en soms tot de winter duurt. De stengels zijn opstij-



FIGUUR 1. Moerasandijvie
(Uit: ROTHMALER, Exkursionsflora: Band 3, Atlas der Gefäßpflanzen, 6e Auflage, 1987).



FIGUUR 2. Bezemkruiskruid
(Uit: ROTHMALER, Exkursionsflora: Band 3, Atlas der Gefäßpflanzen, 6e Auflage, 1987).

WAARNEMINGEN MOERASANDIJVIE & BEZEMKRUISKRUID

KNNV i.s.m. FLORON/NJN/JNM/NHG/CCFV

Naam + voornaam :
 Adres :
 Postcode+Woonplaats :
 Telefoon :

**Moerasandijvie** (*Senecio congestus*; wordt *Tephrosia palustris* 22e druk Heukels/vdMeijden)

Xkm	Ykm	Jaar	Datum	Aantal ¹	Groeiplaats- omschrijving ²	Naam vindplaats
-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----
-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----
-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----
-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----
-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----
-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----
-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----
-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----

2) Codes groeiplaatsomschrijving: moeras (m), opgespoten terrein (o), waterkant (w), baggerveld (b), overig: ..(zelf invullen)..

Bezemkruiskruid (*Senecio inaequidens*)

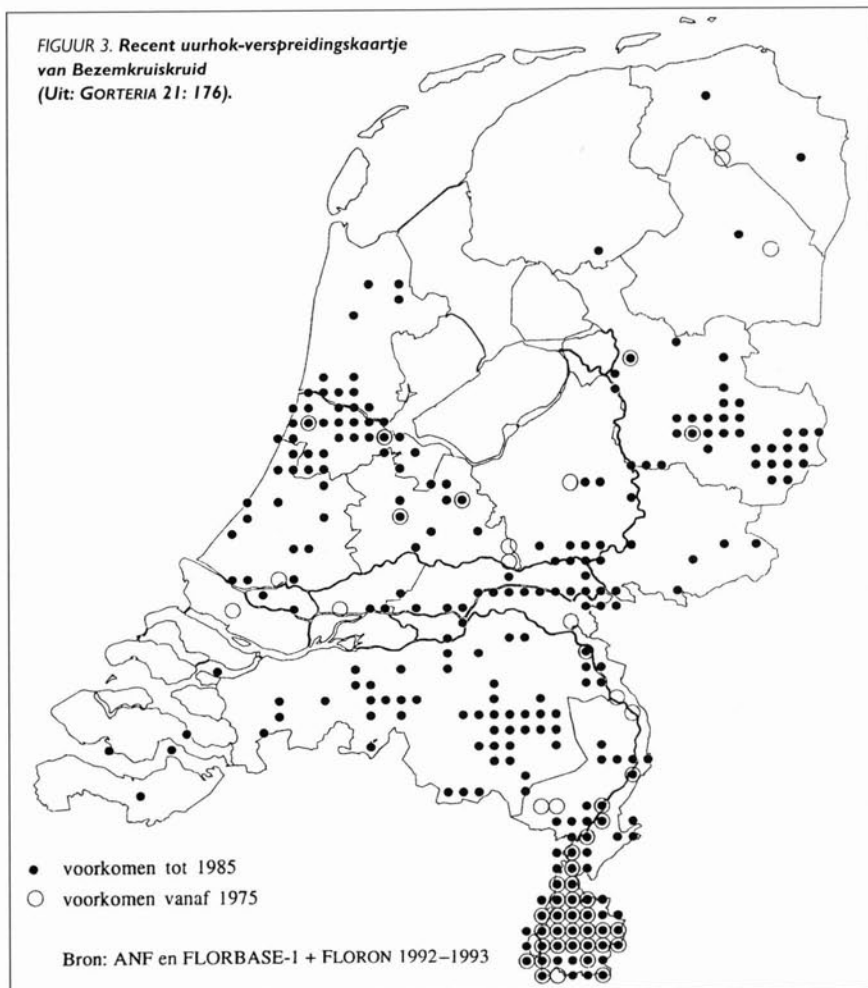
Xkm	Ykm	Jaar	Datum	Aantal ¹	Groeiplaats- omschrijving ³	Naam vindplaats
-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----
-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----
-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----
-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----
-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----
-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----
-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----
-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----

3) Codes groeiplaatsomschrijving: spoorberm (sp), station (st), wegberm (wb), stedelijk gebied (sg), duinen (du), overig: ..(zelf invullen)..

1) Aantalsklassen: A: 1-5 ; B: 6-50 ; C: 51- 500 ; D: meer dan 500 exemplaren.

Inzenden aan: Regiocoördinator KNNV of FLORON kruiskruidenproject
 Postbus 9514
 2300 RA Leiden

*** Meer formulieren nodig? S.v.p. zelf kopiëren of aanvragen bij bovenstaand adres. ***



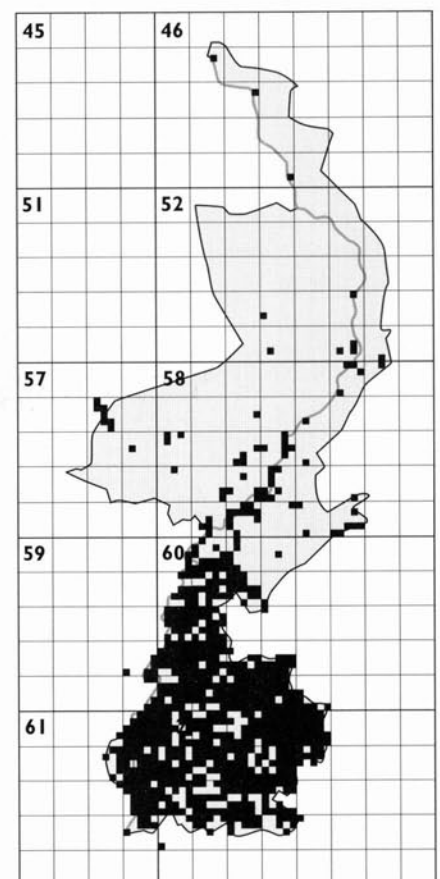
gend, kantig en meestal glanzend rood; het onderste deel is houtig en overwintert. De bladeren zijn smaller dan bij andere in Nederland voorkomende kruiskruiden en lijken op die van Wilde bertram (WEEDA *et al.*, 1991).

Bezemkruid is een soort die momenteel in Nederland een explosieve verspreiding heeft. Vanuit het dal van de Vesder bij Verviers bereikte de plant via de Maas omstreeks 1942 Nederlands gebied, maar het duurde nog zo'n vijfendertig jaar voordat de nieuweling in Zuid- en Midden-Limburg algemeen werd. Pas de laatste 15 jaar is de opmars door de rest van het land begonnen, vooral langs spoorlijnen en snelwegen. Pas zeer recent zijn de eerste vind-

plaatsen van natuurlijke standplaatsen (bijvoorbeeld duingrasland) gemeld. Momenteel schijnt de soort algemeen te zijn in de zuidelijke helft van het land, noordwaarts tot de lijn Zaanstad-Twente (zie figuur 3).

In Limburg is Bezemkruid in de periode 1976-1996 veelvuldig gevonden (figuur 4). Toch is het interessant om ook voor deze soort nog eens gericht te gaan kijken waar ze voorkomt. Alle waarnemingen zijn welkom, ook uit Zuid-Limburg. Zo mogelijk graag het jaar aangeven dat de soort op de betreffende vindplaats het eerst is verschenen of gevonden.

Om de verspreiding en de verspreidingsnel-



FIGUUR 4. Verspreidingskaartje op kilometerhok-basis van Bezemkruid in Limburg in de periode 1976-1996 (Bron: Archief Plantenstudiegroep).

heid van Bezemkruid te onderzoeken, roepen we iedereen op om waarnemingen uit 1996 door te geven. Ook het milieu is van belang, vooral of het om een natuurlijk milieu gaat. Tot nu toe groeit deze indringer uit Afrika nog vooral op plekken waar hij geen andere soorten wegconcurrert, maar het is best mogelijk dat dat aan het veranderen is!

LITERATUUR

- KURSTJENS, G., F. SCHEPERS & B. BIJ DE VAATE, 1995. Ontwikkeling van flora en fauna in het zuidelijk Maasdal. *Natuurhistorisch Maandblad* 84 (6/7): 135-165.
- WEEDA, E.J., R. WEEDA, CH. WESTRA & T. WESTRA, 1991. Nederlandse ecologische flora, wilde planten en hun relaties, deel 4.